

ІВАХНЕНКО Олексій Григорович (17(30). 03. 1913, м. Кобеляки, нині Полтав. обл. — 16. 10. 2007, Київ) — фахівець у галузях автоматичного керування, математичного моделювання та інформатики. Доктор технічних наук (1954), професор (1956), академік НАНУ (2003). Заслужений діяч науки УРСР (1972). Держ. премії УРСР (1991) та України (1997) в галузі науки і техніки. Закін. Ленінгр. електротех. інститут (нині С.-Петербург; 1938). Працював у Всесоюз. електротех. інституті (Москва, 1938–41), на заводі № 703 Наркомату суднобуд. промисловості (1941–44), в Інститутах буд. механіки (1944–48) та електротехніки (1948–64) АН УРСР: від 1962 — завідувач відділу тех. кібернетики; в Інституті кібернетики НАНУ (1963–97; усі — Київ): завідувач відділу комбінов. систем керування, від 1989 — гол. н. с. Радник дирекції Міжнар. наук.-навч. центру інформ. технологій і систем НАНУ та Міністерства освіти і науки України (1997–2007). Водночас 1945–86 — доцент, професор кафедри автоматики і телемеханіки Київ. політех. інституту. Розробив нові принципи автоматич. регулювання швидкості електродвигунів змінного струму та асинхронних; теорію інваріант. систем автоматич. керування з компенсацією вимірюваних збурень і систем комбінов. керування; безпошукові екстрем. регулятори на базі розпізнавання ситуацій та принцип автоматич. розпізнавання образів (самонавчання); сформулював основи побудови прогнозних кібернет. пристроїв та принцип керування з

оптимізацією прогнозу; теорію самоорганізації моделей склад. систем на основі експерим. даних та за допомогою методу груп. урахування аргументів (МГУА) як осн. інструменту теорії (МГУА отримав світ. визнання як метод самоорганізації багаторядних поліноміал. нейрон. мереж та мереж з актив. нейронами, що ефективно розв'язують задачі розпізнавання образів, кластеризації, моделювання й прогнозування). Автор першої в СРСР праці в галузі тех. кібернетики — «Техническая кибернетика» (К., 1965). Засн. і гол. ред. (1956–88) ж. «Автоматика» (до 1978 виходив українською мовою, сприяючи розвитку укр. тех. термінології; нині «Проблемы управления и информатики»).

Основні праці

Электроавтоматика. К., 1954; Кибернетические предсказывающие устройства. К., 1965; Кибернетические системы с комбинированным управлением. К., 1966; Самообучающиеся системы распознавания и автоматического управления. К., 1969; Системы эвристической самоорганизации в технической кибернетике. К., 1971; Предсказание случайных процессов. К., 1971 (співавтор); Долгосрочное прогнозирование и управление сложными системами. К., 1975; Принятие решений на основе самоорганизации. Москва, 1976 (співавтор); Индуктивный метод самоорганизации моделей сложных систем. К., 1982; Комбинированный метод моделирования водных и нефтяных полей. К., 1984 (співавтор); Selbstorganisation von vorhersagemodellen. Berlin, 1984 (співавт.; російською мовою — Самоорганизация прогнозирующих моделей. К., 1985); Помехоустойчивость моделирования. К., 1985 (співавтор); Моделирование сложных систем по экспериментальным данным. Москва, 1987 (співавтор); Непрерывность и дискретность. К., 1990; Inductive Learning Algorithms for Complex Systems Modeling. Boca Raton, 1992 (співавтор).

Рекомендована література

1. 90-річчя академіка НАН України О. Г. Івахненка // Вісн. НАНУ. 2003. № 3.

[В. С. Степашко](#)

Бібліографічний опис:

Івахненко Олексій Григорович / В. С. Степашко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-13566>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).